

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษา เรื่อง การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงาน
ของโรงเรียนบ้านปอแดง อำเภอกันทรวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม
เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล
3. วิธีการดำเนินการวิจัย
4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
7. สรุปผลการวิจัย
8. อภิปรายผล
9. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการพัฒนาครู ใน โรงเรียนบ้านปอแดง อำเภอกันทรวิชัย สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ให้มีความรู้ความเข้าใจ ความสามารถในการเขียน
แผนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน และสามารถนำแผนไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน ได้

กลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูผู้สอน ใน โรงเรียนบ้านปอแดง อำเภอกันทรวิชัย
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 4 คน
2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้วิจัย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียน บ้านปอ
แดง อำเภอกันทรวิชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำนวน 12
คน และวิทยากร จำนวน 3 คน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กเท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart. 1991 : 11 - 15) เพื่อพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน โรงเรียนบ้านปอแดง โดยดำเนินการ เป็น 2 วงรอบ (Spiral) แต่ละวงรอบประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มี 6 ประเภท ดังนี้
 - 1.1 แบบทดสอบ
 - 1.2 แบบสังเกต
 - 1.3 แบบสัมภาษณ์
 - 1.4 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้
 - 1.5 แบบประเมินโครงงาน
 - 1.6 แบบประเมินพฤติกรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานศึกษาที่ทำการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้ปฏิบัติหน้าที่ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่แล้ว ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน
2. ใช้แบบทดสอบก่อน-หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ แบบสังเกตการณ์ ประชุมเชิงปฏิบัติการแบบแบบสัมภาษณ์ครู
3. ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานของนักเรียน แบบ สัมภาษณ์นักเรียน แบบประเมินพฤติกรรมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานของครู แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมิน โครงงาน เก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย

โดยการสังเกต การทดสอบ และการสัมภาษณ์ ตามกรอบการศึกษาในการนิเทศติดตามการให้
คำแนะนำ ระหว่างวันที่ 6- 10 พฤศจิกายน 2550 และ วันที่ 13-17 ธันวาคม 2550

การจัดกระทำข้อมูล และ การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดหมวดหมู่ และ
แยกประเภทตามชนิดของเครื่องมือ

1.2 นำข้อมูลที่ได้จากการแยกประเภทที่มีความสมบูรณ์ และถูกต้อง
มาตรวจสอบโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique)
(สุภางค์ จันทวานิช. 2547 : 38) โดยมีหลักการ ดังนี้

1.2.1 การตรวจสอบข้อมูลด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตรวจสอบว่า
ความแตกต่างด้านเวลา ด้านสถานที่ และด้านบุคคล ทำให้ข้อมูลเปลี่ยนไปหรือไม่

1.2.2 การตรวจสอบข้อมูลด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation)
ในกรณีที่ไม่น่ามั่นใจในตัวผู้วิจัยเอง ผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบ โดยเปลี่ยนผู้สังเกต อาจเป็นกลุ่ม
ผู้ร่วมวิจัย หรือวิทยากร เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้เหมือนกันหรือไม่

1.2.3 การตรวจสอบข้อมูลด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล (Methodological
Triangulation) ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีที่แตกต่างกัน คือ จากการสังเกต การสัมภาษณ์ และ
การบันทึกข้อมูล

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 ข้อมูลที่ได้จากแบบประเมิน ใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์พร้อมกับการกำหนดเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องดังนี้

2.1.1 ให้คะแนนแต่ละข้อตามเกณฑ์ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	น้อยที่สุด

2.2 ให้คะแนนโดยใช้เกณฑ์การประเมินตามวิธีการ ดังนี้

(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99)

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.51 - 5.00	มากที่สุด
3.51 - 4.50	มาก
2.51 - 3.50	ปานกลาง
1.51 - 2.50	น้อย
1.00 - 1.50	น้อยที่สุด

2.3 วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล มาจัดหมวดหมู่และแยกประเภทตามชนิดของเครื่องมือ แล้วตรวจสอบโดยใช้เทคนิค การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) วิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะ ของเครื่องมือ

สรุปผลการวิจัย

สภาพการดำเนินงานและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูผู้ร่วมวิจัย ของโรงเรียนบ้านปอแดง ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญน้อยมาก จะเน้นให้นักเรียนท่องจำเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ และใช้วิธีการ สอนแบบบรรยายไม่ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูป การเรียนรู้ ครูขาดความมั่นใจและขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบโครงงานจึงไม่สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานตามขั้นตอนการสอนได้ ผู้วิจัย จึงได้พัฒนาครูผู้ร่วมวิจัย โดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาพัฒนาครู ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบโครงงาน โรงเรียนบ้านปอแดง ซึ่งสรุปผลดำเนินการดังนี้

ดำเนินการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 2 กลยุทธ์ คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการเขียนแผน การเรียนรู้แบบโครงงาน และการนิเทศภายใน โรงเรียน ผลการดำเนินงานพบว่า ผู้ร่วมวิจัย มีความรู้ความเข้าใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานและสามารถเขียนแผนการ จัดการเรียนรู้แบบ โครงงานได้ ครูกลุ่มเป้าหมายได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงงาน มากขึ้น แต่จากการนิเทศการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน พบว่าสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไข คือ

กลุ่มเป้าหมายยังไม่สามารถเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ โครงงาน ได้สมบูรณ์ ยังบกพร่อง อยู่บางส่วนของใบงานที่ไม่ชัดเจน และการบันทึกผลหลังการสอนด้วยการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ โครงงาน ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ได้ครอบคลุม ทุกขั้นตอนของโครงงาน ปัญหาที่พบ คือ ครูขาดการช่วยเหลือนักเรียนระหว่างดำเนินการ จัดทำโครงงานและระหว่างปฏิบัติโครงงาน การสรุปผลการเขียนรายงานโครงงาน ครูยังยึดติด รูปแบบในการเขียนรายงานมากเกินไป ทำให้นักเรียนกังวลใจในการเขียนรายงานโครงงาน

การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ในวงรอบที่ 2 จากสภาพปัญหาที่พบในการดำเนินการพัฒนาครูในวงรอบที่ 1 ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยได้นำ ปัญหามาปรึกษาหารือร่วมกัน พร้อมทั้งชี้จุดเด่นจุดด้อยในแต่ละขั้นตอนแล้วดำเนินการพัฒนา โดยใช้กลยุทธ์การพัฒนาและจากข้อบกพร่องที่พบในวงรอบที่ 1 จึงนำมาพัฒนาในวงรอบที่ 2 โดยมีข้อคิดเห็นร่วมกันผู้ร่วมวิจัย และผู้ร่วมนิเทศการจัดการเรียนรู้ ได้มีความเห็นร่วมกันว่า กลุ่มเป้าหมายทั้ง 4 คน สามารถเขียนแผนการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ดีทุกคน แต่ประเด็นที่ต้องพัฒนาต่อไปในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ บทบาทของครูจะต้อง ใกล้ชิดกับนักเรียนอยู่เสมอเพราะจะเป็นการกระตุ้นนักเรียนที่ไม่ค่อยสนใจร่วมกิจกรรม ได้ร่วมกิจกรรมจะทำให้บรรยากาศในชั้นเรียนราบรื่น ส่งผลให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบ โครงงาน ประสบผลสำเร็จเกิดประโยชน์กับนักเรียนต่อไป

อภิปรายผล

การศึกษาเรื่องการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานของ โรงเรียนบ้านปอแดง อำเภอกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจที่จะนำผลมาอภิปราย ดังนี้

1. การพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานของ โรงเรียนบ้านปอแดง อำเภอกันทรวิชัย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความสามารถในการพัฒนาการ จัดการเรียนการสอนแบบ โครงงาน ได้ดีขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการ ครูด้านการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ โครงงาน เกิดจากการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และ ความต้องการของครูผู้ร่วมวิจัย ในการที่จะพัฒนาตนเองในการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ โดยเฉพาะด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนแบบ โครงงานซึ่ง สายสองงค์ แก้วเกษตรกรรม (2543 : 84-87) กล่าวถึงการประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นการฝึกอบรม

ที่ช่วยให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ตามวัตถุประสงค์การเข้าอบรมนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการฝึกอบรมในลักษณะเข้ม เน้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ ในด้านวิชาการและด้านการปฏิบัติอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับณรงค์ สุทวาทัน (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน โรงเรียนบ้าน อางญา อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า หลังจาก ได้จัดประชุมเชิง ปฏิบัติการการพัฒนาครูด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานทำให้ ผู้ร่วมศึกษา มี ความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ ไปดำเนินการ จัดกิจกรรม การเรียนรู้แบบ โครงงานได้ และส่งผลให้นักเรียนจัดทำโครงการด้วยตนเองได้อย่างมี ประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวีระ เชียงไผ่ (2548 : บทคัดย่อ) การพัฒนาบุคลากรในการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน โรงเรียนบ้านยามกาใหญ่ อำเภอเพ็ญ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ก่อนการพัฒนา ผู้ร่วมศึกษาทั้ง 3 คน ไม่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน ทำให้ไม่มีความรู้ ความเข้าใจ เมื่อดำเนินการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงาน โดยใช้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสนทนาทางวิชาการประชุมครูผู้สนใจ มีความรู้ความเข้าใจ และ สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ โครงงานได้ตามกรอบการพัฒนา ผู้ร่วมศึกษาทุกคน สามารถกระตุ้นหรือจัดกิจกรรมเร็ว เพื่อให้ผู้เรียนคิดเลือกเรื่องหรือประเด็นปัญหาในการจัดทำ โครงการได้เป็นอย่างดี ชี้แนะแหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่ผู้เรียนต้องใช้ค้นคว้าหาคำตอบ ได้อย่างหลากหลาย สามารถให้คำปรึกษาในการเขียนเค้าโครงโครงการของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียน สามารถวางแผนและวิธีการหาคำตอบได้เป็นอย่างดีและทุกคนมีความรู้ความเข้าใจสามารถให้ คำแนะนำดูแลการดำเนินการลงมือปฏิบัติตามเค้าโครง โครงการในการเขียนรายงานการศึกษา ซึ่งผู้เรียนสามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนก่อนเข้าสมบรูณ์ส่วนการนำเสนอผลงาน ทุกคนมีความเข้าใจสามารถอำนวยความสะดวกและให้คำปรึกษาผู้เรียนในการนำเสนอ ผลการดำเนินงานทั้งหมดได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดทักษะกระบวนการคิด กล้าแสดงออก สามารถเรียนรู้ได้ตามความถนัด ความต้องการจัดทำโครงการได้ซึ่งเป็นไปตาม เป้าหมายของการพัฒนา

2. การนิเทศโดยการสังเกตการณ์จัดการเรียนการสอนแบบ โครงงาน

เป็นกระบวนการที่ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย นำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียน การสอนของครูผู้สอนที่เป็นผู้ร่วมวิจัย ส่งผลให้ครูผู้ร่วมวิจัยมีการพัฒนาความสามารถ ในการจัดการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้มีการสร้าง

ความสัมพันธ์ที่ีระหว่างกันมีการประชุมเชิงปฏิบัติการวางแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกัน สร้างข้อตกลงร่วมกันในการสังเกตการณ์สอนและมีการวิเคราะห์พฤติกรรมการวางแผน การจัดการเรียนรู้และปรับปรุงการสอนร่วมกันซึ่งทำให้ครูผู้ร่วมวิจัยได้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อย ในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งและนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ เมตต์ การุณจิต (2543 : 55) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการนิเทศว่าเป็นการส่งเสริมให้ครู พัฒนาการสอนและสามารถแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้ช่วยให้ครูค้นหาและ วิธีการทำงานด้วยตนเองได้เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับครูและรู้สึกอบอุ่นใจที่ผู้บริหาร ไม่ทอดทิ้ง

การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการพัฒนาครูในการจัดการเรียนการสอน แบบโครงการ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ ครูผู้สอน ที่เข้าร่วมวิจัยพบว่า มีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการอย่างต่อเนื่อง ทุกขั้นตอนผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนามีการร่วมมือกันแก้ปัญหา ได้ทราบถึงจุดประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มิได้มุ่งจับผิดแต่มุ่ง จะปรับปรุงการเรียนการสอนแบบโครงการมีการปรึกษาหารือกันถึงจุดเด่นจุดด้อย ของการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้ง ทำให้เกิดความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ขอมเปิดเผย ในสิ่งที่ตนเห็นว่าในการจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมาย ของการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Carr and Kemmis (ประวิต เอราวรรณ์, 2545 : 22) อ้างอิง มาจาก Carr and Kemmis, 1968 : 68 ที่กล่าวว่าเป้าหมายทั่วไปของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ เพื่อแก้ปัญหา และเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ เป็นแรงกระตุ้นที่เกิดขึ้นในตัว ผู้ปฏิบัติ ที่ต้องการพัฒนาการปฏิบัติงานที่ผู้ปฏิบัติกำลังทำอยู่ให้ดีขึ้น และมีประสิทธิภาพขึ้น หรือ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1 โรงเรียนควรมีการดำเนินการพัฒนาครูให้มีคุณภาพอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูมีความชำนาญและสามารถนำความรู้ประสบการณ์ที่ได้รับไปใช้ในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องให้เพื่อนร่วมงานหรือผู้สนใจ ได้

1.2 โรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานครบทุกชั้นเรียนพร้อมกับการประกวดโครงงานในแต่ละระดับชั้น

1.3 โรงเรียนควรดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการกระตุ้นครูให้มีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรวิจัยเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบโครงงานและเรียนรู้แบบอื่น ๆ

2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานที่เน้นเฉพาะโครงงานประเภทใดประเภทหนึ่งเพื่อให้เป็นผลงานเด่นของโรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY